

Peygamber Efendimiz'in Dilinden Sabah-Akşam Dualarının Sırları

Seslenmek, çağırmak, yardım talep etmek gibi manalara gelen dua, kısaca, kulun Rabbine karşı elini ve gönlünü açıp tazarru ve niyazda bulunması şeklinde tarif edilebilir. Tarifte geçen gönlün açılmasından murad, yalvarıp yakardığımız Yüce Zât'a bütün varlığımızla, teveccüh edip, o yönelişin gerektirdiği konsantrasyona ulaşmaya gayret etmektir. Aksi durum kalbin başka şeylerle meşgul iken, dilin bir takım kelimeleri tekrar edip durması demektir ki, bu, Efendimiz'in ifadeleri içinde hükümsüzdür, makbul değildir. Allah Resûlü şöyle buyurur: *"Allah, kalbi lağv ü lehviyatla dolu; gönlü diliyle aynı şeyi söylemeyen kimsenin duasını kabul etmez."* (Tirmizî) Bu hususa dikkat etmek suretiyle, dualarımızı alışkanlıklara yahut bir takım ritüellere kurban etmememiz gerekir. Tarifteki tazarru ise duanın içten ve gönülden, yana yakıla yapılması gerektiğini ifade eder ki, Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'de tazarru şeklinde yapılan duanın reddolunmayacağını ferman buyurmuştur. (Neml Sûre-i Celîlesi, 27/62) Demek ki, duada aslolan gönlün seslendirilmesi ve "iç" in ortaya konmasıdır.

Dua, pek büyük ehemmiyetine binaen hem Kur'an-ı Kerim'de, hem Peygamberimiz'in (aleyhi efdalüssalavât) mübarek sözlerinde, hem de ümmetin mürşid ve âlimlerinin dillerinde çok büyük bir yer ihraz etmiştir. Açık-gizli her şeye nıgehbân, kalblere ve sırlara muttali, küll-cüz her şeyden haberdar olan Cenab-ı Hayy u Kayyûm, Kitab-ı Mübîn'de *"Duanız yoksa ne ehemmiyetiniz olabilir ki!"* (Furkan Sûre-i Celîlesi, 25/77) buyurarak, yüce nezdinde bir yer ve değer ifade edebilmeyi adeta duaya bağlamıştır. *"Dua edin, kabul edeyim"* (Mümin, 40/60); *"Rabbimize yalvararak, tazarru ve niyaz ile dua edin"* (Araf Sûre-i Celîlesi, 7/55); *"Kullarım Beni Senden soracak olurlarsa bilsinler ki, ben onlara pek yakınım. Bana dua edince dualarına cevap veririm. Öyleyse onlar da, davetime icabet edip, bana hakkıyla inansınlar ki, doğru yolda yürüyüp selamete ersinler."* (Bakara Sûre-i Celîlesi, 2/186) mealindeki ayet-i kerimeler duanın Yaratan katındaki kıymetiyle ilgili Kur'an-ı Kerim'den sadece birkaç misal.

Kur'an-ı Hakîm, sabah ve akşam vakitlerinde Cenab-ı Allah'ı zikretme üzerinde ayrıca durur. Bu mübarek vakitlerde dua etmek adeta bütün günü dua ile geçirmek niyetinin tasdikçisi ve Cenab-ı Allah'tan bütün gün (ve gece) boyunca hıfz u inayet talebinin dilekçesi gibidir. Birkaç ayet-i kerîme de bu hususa misal verelim: *"Kendi kendine, yalvararak ve ürpererek, yüksek olmayan bir sesle sabah akşam Rabbini an ve gafillerden olma."* (A'raf Sûre-i Celîlesi, 7/205); *"Sen, onların söylediklerine sabret. Güneşin doğmasından önce de batmasından önce de Rabbini medh ile tesbih et; gecenin bir kısım saatleri ile gündüzün iki ucunda da tesbih et ki, Allah'ın hoşnutluğuna nâil olasın."* (Taha Sûre-i Celîlesi, 20/130); *"(Bu kandil) birtakım evlerdedir ki, Allah (o evlerin) yücelmesine ve içlerinde isminin anılmasına izin vermiştir. Orada sabah akşam O'nu (öyle kimseler) tesbih eder ki; onlar, ne ticaret ne de alış-verişin kendilerini Allah'ı anmaktan alıkoyamadığı insanlardır. Onlar, kalblerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar."* (Nur Sûre-i Celîlesi, 18/36,37); *"Şimdi sen sabret. Çünkü Allah'ın va'di gerçektir. Günahının bağışlanmasını iste. Akşam-sabah Rabbini hamd ile tesbih et."* (Mümin Sûre-i Celîlesi, 24/55)

Rivayetlere göre Hazreti Davud (aleyhisselam) bir gün oruç tutar, bir gün de bırakırdı. Gecenin ancak üçte birinde uyur, kalan saatlerini ibadetle geçirirdi. Sâd sûresinin 18 ve 19. ayetlerinde dağların (mevcûdatın) sabah akşam Hazreti Davud ile beraber tesbihte bulunduğundan bahsedilir: *“Doğrusu biz akşam sabah onunla beraber tesbih eden dağları, toplu halde kuşları onun emri altına vermiştik.”* İbn Abbas hazretleri, kuşluk namazının bu ayete göre kılındığını ifade eder. Bir başka rivayete göre Cenab-ı Hak, Davud (aleyhisselam)’a güzel ve gür bir ses ihsan etmişti. O, Zebur’u okurken bütün vahşi hayvanlar onun etrafında toplanır ve onu dinlerlerdi.

Server-i Enbiya olan Peygamber Efendimiz’e gelince, O (sallallahü aleyhi ve sellem) tam bir dua insanıdır. Hayatının her anını dua ile donattığı gibi ümmetine de her zaman dua tavsiyesinde bulunmuş ve her vesileyle duaya teşvik etmiştir. Hadis kitaplarının tamamında, özellikle de dua, evrâd ü ezkâr, edep gibi bölümlerinde çokça görülebileceği üzere, Peygamberimiz (aleyhissalatü vesselam), abdest alırken.. camiye girerken.. camiden çıkarken.. namazın içinde ve akabinde.. yemek yerken.. uyumadan önce.. gece kalktığında.. rüzgâr eserken.. yağmur yağarken.. gök gürlerken... hülâsa, her işinde, her faaliyetinde ve her durumda değişik şekillerde ve muhtelif ifadelerle dualar etmiştir.

Fethullah Gülen Hocaefendi, Sonsuz Nur isimli meşhur eserinde “Allah Resûlü’nün dua iklimi”ni şu ifadelerle özetler: *“Allah Resûlü, dualarını hayatının içine paylaştırmış ve hep bu nurdan kristaller üzerinde yürümüştür. Dua, O’nun dudaklarından eksik olmayan viridi, gönlünde tütüp duran âh u efganıydı. O, bir an dahi duasız olmamış, dudaklarını ıslatan bu kevser dolu kadeh, hiçbir zaman elinden düşmemiştir. Aksiyon ve muhakeme insanıydı fakat ibadet ve duada da eşi-menendi yoktu.”* Allah Resûlü duayı kendi hayatının bir parçası haline getirdiği gibi ashabına, dolayısıyla ümmetine de çok dua etmeleri hususunda her zaman müşevvik olmuştur. Peygamberimiz Efendimiz’in lâl ü güher beyanları içinde dua, *“Dua mahz-ı ibadettir.”* (Tirmizî, Ebû Davud); *“Dua ibadetin özüdür.”* (Tirmizî) *“Aziz ve Celil olan Allah katında duadan daha değerli bir şey yoktur.”* (Tirmizî, İbn-i Mâce, Hâkim) *“Allah’ın rahmetinden isteyiniz. Çünkü Allah, kendisinden istenmesini sever.”* (Tirmizî) gibi pek çok beyanla mümtaz bir yer bulur.

Bediüzzaman hazretlerinin Risaleler’inde de dua bir ubûdiyet, bir kulluk olarak karşılık bulur. Üstad’a göre dua, imanın muktezası ve insan fitratının sesi soluğudur. Namaz gibi, oruç gibi müstakil bir ibadet olması hasebiyle de duanın semereleri uhrevîdir; dünyevî maksatlar ise duanın vaktidir, gayeleri değil. (Sözler) Eserlerinin, tarihçe-i hayatının ve talebelerinin şهادetiyle Üstad hazretleri de bir dua ve evrâd ü ezkâr kahramanıdır. O, gününün çoğunu odasına kapanarak dua ile geçiriyordu. Meselâ, üç mushaf hacmindeki Mecmûatü’l-Ahzâb’ı her on beş günde bir defa hatmediyordu.

Fethullah Gülen Hocaefendi’nin eserlerinde de dua üzerinde ısrarla durulur. Belki de Hocaefendi’nin en çok üzerinde durduğu konu dua konusudur. Kitaplarına göz atarlar, eski-yeni sohbetlerine kulak verenler onun, yüreğini çatlatırcasına dua ettiğinin ve dua tavsiyesinde bulunduğu bizzat şahididirler. Hocaefendi, Dua başlıklı makalesinde duayı, *“Bir çağrı, bir yakarış ve küçükten büyüğe, aşağıdan yukarıya, arzdan, arzlılardan semâlar ötesine bir yöneliş,*

bir talep, bir niyaz ve bir iç dökme” diye tarif eder. Ona göre dua Cenab-ı Allah’a sebepler üstü bir teveccühtür ve mutlaka hakkı ifa edilmelidir. Yine, dua ruhun gıdasıdır ve bu gıda ruha fasılasız verilmelidir. (Işığın Görüldüğü Ufuk, Ölçü veya Yoldaki Işıklar)

Burada ifade edilmesinde fayda mülâhaza ettiğimiz bir husus da, Cenab-ı Hakk’a yapılacak bir duanın aynı zamanda tesbîh, tekbîr, tehlîl, tahmîd, istiğfar ve salavât-ı şerife ile süslenmesinin duanın kıymetini artırması açısından son derece önemli olduğudur. -Bunlar da her biri üzerinde ayrı ayrı durulması gereken hususlardır ve bu kısa çalışmanın istiab haddini fazlasıyla aşar- Buna ilave olarak, ümmetin icmasıyla duayı sırf Allah rızası için etmek, duanın kabul edileceğine kesin olarak inanmak -kabul keyfiyeti farklı olabilir-, duada ısrar etmek ve devamlı olmak, daha faziletli vakitleri kollayarak dua ile değerlendirmek ve son olarak, dua ederken en güzel dualar olmaları hasebiyle ayet ve hadislerde geçen dua ifadelerine öncelik vermek dua âdâbı ve duanın kabulü bakımından pek büyük ehemmiyeti haizdir.

Dua hakkında söylemeye çalıştığımız bu birkaç kelimadan sonra sadede dönüyoruz. Bizim bu mütevazî çalışmada yapmak istediğimiz şey Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam)’dan rivayet edilen **“Sabah Akşam Duaları”**nın önemi ve fazileti hakkında, yine Resûl-i Ekrem Efendimiz (aleyhi ekmelüttehâyâ)’nın mübarek fem-i güherinden dökülen müjdeleri okuyucuya sunmaktır. Zira o müjdelerin duyanlarda duaya karşı arzu ve rağbeti artıracığına inanıyoruz. Ayrıca eğer bu mütevavazî çalışma, Allah Resûlü’nün dua dünyası hakkında bizi aydınlatacak daha kapsamlı çalışmalar için küçük bir ışık olacaksa, ondan dolayı da kendimizi bahtiyar addederiz.

Çalışmamızda akşam okunan dualar yaklaşık olarak sabah dualarının aynısı olduğundan (Bazı kelime farklılıkları mahfuz. Meselâ, sabah dualarındaki -mealîyle- ‘Sabahladık’ ifadesi yerinde, akşam dualarında ‘akşamladık’ ifadesinin yer alması gibi) sadece sabah-akşam dualarının sabah okunacak şekline yer vermekle iktifa ettiğimizi de belirtelim.

Şimdi tesbih, tahmid, tekbir, tehlil, istiğfar, istiâze, Allah Resûlü’ne salât ü selam ve dünyevî-uhrevî birbirinden güzel taleplerle yüklü sabah akşam dualarını ve onların faziletlerini okumaya başlayabiliriz.

Muradımız, bu çalışmadan istifade eden okuyucuların dualarına ve Cenab-ı Hakkın rızasına nail olmaktır. Evet, evvel-âhir tek duamız O’nun rızasına ermektir. Muradımıza nâil kılacak da sadece O’dur.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ❁

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ❁

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّيْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ خَلَقْتَنِيْ وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلَىٰ عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، اَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَاَبُوْءُ لَكَ بِذَنْبِيْ، فَاغْفِرْ لِيْ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اَنْتَ ❁

Kovulmuş şeytandan Yüce Allah’a sığınırım.

Rahman ve Rahîm Allah’ın adıyla.

Allahım! Sen, benim Rabbimsin; Senden başka ilah yoktur. Beni Sen yarattın; ben, Senin kulunum ve gücüm yettiğince Sana olan ahdim ve vaadime bağlıyım. İşlediklerimin şerrinden

Sana sığınırım. Üzerimdeki nimetlerini itiraf, günahlarımı da ikrar ederim. Beni bağışla. Zira günahları bağışlayan ancak Sensin.

İzah: Bu duayı Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) kutlu beyanlarında, “**Seyyidü’l-İstiğfar**” diye isimlendirmiştir. Binaenaleyh bu dua için “Cenab-ı Tevvâb ü Rahîm’den mağfîret dilenirken söylenebilecek en güzel sözleri muhtevî duadır”, denilebilir. Ayrıca Efendimiz (aleyhi ekmelüttehâyâ) bu duayı okuyanlara şöyle bir müjde vermiştir: “Kim inanarak bu duayı gündüz (sabah) okur, o gün akşama varmadan da kendisine hak vâkî olursa, o kimse ehl-i cennetten olur. Her kim de inanarak gece (akşam) okur da, sabaha ulaşmadan ölürse o kimse cennet ehlinden olur.” (Sahîh-i Buhârî, Nesâî, Sünen)

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Adı(nın anılması)yla ne yerde ve ne de gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah’ın ismiyle ki, O Semî’ ve Alîm’dır.

İzah: Hulefa-yı Raşidîn Efendilerimizden Hazreti Osman’dan (radiyallahü anh) rivayet edilen bu dua hakkında Efendimiz (aleyhisselam) bizlere şu güzel haberi veriyor: “*Her kim bu duayı her günün sabahında ve her gecenin akşamında üç defa okursa artık ona hiçbir şey zarar veremez.*”

Ebû Davud’un Sünen’inde geçen başka bir rivayette ise Efendimizin “*Hiçbir belaya maruz kalmaz*” dediği nakledilmiştir.

Ayrıca bu hadis-i şerîfin rivayetinde şöyle bir de hâdis nakledilir: Hadisin ravîlerinden olan Ebân ibn Osman (radiyallahü anh) kısmî bir felce maruz kalır. Ondan bu hadisi duyan arkadaşlarından birisi, ona, başına gelen bu hâdiseyi îma eder bir tavır içinde bakmaya başlayınca Hazreti Ebân ona: “Niçin bana öyle bakıp duruyorsun? Hadis-i şerif gerçekten de benim size naklettiğim gibidir; ben hakikatı söyledim. Benim bu durumuma gelince, ben bugün o duayı okumayı unutmuştum. Allah’ın (celle celâlühû) kaderi de işte bu şekilde tecellî etti” der. Bu hadiseden hareketle olsa gerek, öteden beri, mezkûr duanın felç rahatsızlıklarına karşı insan için bir kalkan mesabesinde olduğu yönünde yaygın bir kanaat varolagelmıştır. (Sahîh-i Buhârî, İbn-i Mâce)

Bu rivayetleri naklettikten sonra şimdi de M. Fethullah Gülen Hocaefendi’nin bu duayla alakalı bir soruya verdiği geniş cevabı buraya dercetmek istiyoruz.

Duanın, Derman Olacağı Dertle Münasebeti

Soru: Bir hadis-i şerifte, “Ne yerde, ne gökte adı(nın anılması)yla hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah’ın ismiyle ki, O Semî’ ve Alîm’dır” diye mealini verebileceğimiz duayı sabah-akşam üç defa okuyan insana hiçbir şeyin zarar veremeyeceği” (İbn-i Mâce) buyuruluyor. Bunun sırrı adına neler söylenebilir?

Cevap: Bu meseleye birkaç açıdan bakabiliriz. Yalnız öncelikle, şu hususun bilinmesinde fayda mülâhaza ediyorum. Bu hadisin ravîlerinden olan Ebân b. Osman’ın felç olmasından

kaynaklandığını zannettiğim vâkıya dayanarak, genelde “Bu duayı okuyan felç olmaz” gibi yaygın bir kanaate saplanılmıştır. Bana göre, böyle bir yaklaşım bu hadisin bütün zararlara şamil olan manasını, felç hastalığına indirgemek ve daraltmak anlamını taşır. Ne var ki biz, bu hadisi izah ederken, yine de örnek olarak felç hastalığını esas almanın yanında muhtevanın umumî olduğunu vurgulamak istiyoruz.

Felç veya sair hastalıklar, maddî âlemde geçerli olan sebepler çerçevesinde herkese isabet edebilir. Yani kalb rahatsızlığınız vardır, damardaki bir iltihap gider beyninizde bir yeri tıkar ve siz artık vücudunuzun bir tarafını hareket ettiremezsiniz.. yani felç olursunuz. Hadis-i şerifteki “fi’l-ard” kaydı buna bakar. Bu türlü durumlarda sebepler dünyasında yaşayan insanlar, böylesi hastalıklara sebep olabilecek şeyleri anında, zamanında tesbit ettirmeli ve mutlaka tedavi olma cihetine gitmelidirler. Aksine, sebepler dünyasında onlara riayet etmeme, cebrîlik anlamı taşır ki, biz cebrîlikten de i’tizâlî düşünceden de fersah fersah uzağız.

Fakat bazı gözü keskin ve kendisine eşyanın perde arkasına muttali olma imkânı bahşedilmiş insanlar olabilir ki, bunlar, bin bir perde ötesinden, sebepler dünyasında yapılacak olan mualecelerin fayda vermeyeceğini müşahade ederek “tedaviye gerek yok” diyebilirler. Ne var ki, bizim gibi sıradan düz insanlar, sebepler dünyasında yaşadığı müddetçe onun kanunlarına riayet etmeğe mecbur ve mükelleftir.

Bu türlü hastalıkların bir diğer sebebi de semavîdir ki, hadiste “fi’s-sema” kaydı buna bakar. Yani birdenbire, hiçbir sebep söz konusu olmadan meşiet-i İlahî’nin gereği olarak insan felç hastalığına yakalanabilir.

İster öyle, ister böyle her iki durumda da insan, “Müsebbibü’l-Esbâb” olan Allah’a sığınmak mecburiyetindedir. Çünkü yapılan tedavilere tesir gücü vermek ve şifayı ihsan etmek, sadece ve sadece Allah’ın elindedir. Hatta insan hissiyatı açısından meseleye baktığımızda, netice itibarıyla Allah’a sığınma daha makul ve daha mantıkîdir. Zira bir şeyin zahirî sebepler açısından çaresi yoksa yapılacak tek şey İbrahim Hakkı’nın dediği gibi,

“Nâçâr kaldığın yerde

Nâgah açar ol perde

Derman olur her derde

Mevlâ görelim neyler

Neylerse güzel eyler” deyip Allah’a sığınmaktır.

Soruda bir de bu dua sayesinde insana zarar isabet etmeyeceği hususu soruluyor. Allah Resûlü’nün bu ve buna benzer birçok duası vardır. Şimdi o duaların, derman olacakları dert ile ne gibi bir münasebetleri varsa, bu duanın da, hiç bir şeyin zarar vermemesi adına öyle bir münasebeti vardır. Meselâ, Ebû Ümâme el-Bâhilî (radiyallahü anh), fakirlikten dolayı kendini mescide vermiş bir insandır. Yine birgün orada boynunu bükmüş, mükedder, mahzun bir şekilde otururken Nebiler Serveri (sallallahü aleyhi ve sellem) ona sabah namazının bitiminden sonra şu duayı üç defa oku diye ta’lim eder: “Allahümme inni eûzü bike mine’l-hemmi ve’l-hazen ve eûzü bike mine’l-aczi ve’l-kesel ve eûzü bike mine’l-cübni ve’l-buhl ve eûzü bike min galebeti’d-deyn ve kahri’r-ricâl.” Yani “Allahım! Tasadan ve hüzünden Sana sığınırım; acizlikten ve tembellikten de Sana sığınırım; korkaklıktan ve cimrilikten yine Sana sığınırım;

borca mağlub olmaktan ve düşmanların kahrından da Sana sığınırım.” Görüldüğü gibi, burada Allah Resûlü (sallallahü aleyhi ve sellem), ikişer maddelik dört esas zikretmektedir.

Veya genelde bizler yine Allah Resûlü’nden mervî olan “Allâhümme innî es’elûke’l-afve ve’l-afiyete” diye dua ediyoruz. Yani “Allahım senden af ve afiyet istiyoruz.” Manevî hastalığımızın virüsleri sayılan günahlara karşı af, maddî hastalıklarımızın virüslerine karşı da afiyet. Bu dua cümlesinin, günahlar ve hastalıklarla ne münasebeti varsa veya yukarıdaki duanın Ebû Ümame el-Bâhilî’nin fakirliği ile ne münasebeti varsa, mezkûr duanın da zarar isabet etmemesiyle öyle bir münasebeti vardır.

Münasebet adına söylemeye çalıştığım bu umumî mütalâalardan sonra, bir-iki hususa daha dikkatlerinizi rica edeceğim:

1- “İnnallâhe enzele’d-dâe ve’d-devâe ve ceale liküllî dâin devâen fetedâvev velâ tedâvev bi haramin.” “Allah derdi de devayı da indirmiştir; her derdin bir devası vardır. Öyle ise, tedavi olun ve haramla tedavi olmayın” (Ebu Dâvûd, Tıb, 11) hadisinin ifade ettiği hakikate göre, felç dâhil her türlü hastalığın çaresi vardır. Bu çare, bazen zahirî sebeplerin eliyle, yani tedavi yollarına başvurmak suretiyle gelir, bazen de doğrudan doğruya hiçbir sebebe müracaat etmeksizin Cenâb-ı Hakk’a yalvarmak ve O’ndan şifa dilemekle. Mesela, Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem)’in tavsiyelerine uyarak, ağrıyan yerinize elinizi kor ve üç defa “Bismillah” dedikten sonra, “Euzü bi izzetillâhi ve kudretihî min şerri mâ ecidü ve uhâziru min vecceî hâzâ” dersiniz, sizin samimi bir kalb ile Rabbinize yaptığımız bu teveccüh neticesi de, Rabbin size şifa ihsan edebilir. Demek ki, halis bir ubudiyet sayılan dua ile kul, Cenâb-ı Hakk’ın “dergâh-ı nezd-i ehadiyeti”nin kapısına dokununca, sebepler bütünüyle aşılmış olabilir ve o hasta, “nur-u tevhid içinde sırr-ı ehadiyetin zuhuru ile” Rabbin, husûsî bir muamelesine mazhar olabilir.

2- Kanaat-i âcizaneme göre, insan, nasıl bir hastalığın pençesine düştüğü zaman, ruhu adına tam bir panik yaşar; aynen öyle de o şahsın bedeninin bütün hücreleri de biyolojik hayatîyetleri itibarıyla öyle bir panik yaşar. İşte insan, böyle bir durumda “Benim bu hastalığı aşmam mümkündür” inancıyla toparlanabilirse, kanseri bile -Allah’ın izniyle- aşabilir. Yani o küllî ruhu -ki onun bedenine hükmeden zîşuur bir kanun-u emrîdir- yüksek bir moral gücü ile bunu yenebilir. İşte buna göre vücuttaki hücreler de bu moralden nasibini alır.. alır ve insan vücudunda değişik rejenerasyonlar meydana gelebilir. Evet o hücreler, aldıkları moralle âdetâ doping ilacı almışçasına şahlanır ve en onulmaz dertler, hastalıklar karşısında bile, bünyede yapılması gerekli olan tamirâtı yapabilirler.

Bir kere daha hatırlatmak yerinde olur: Böyle bir şeyin gerçekleşebilmesi için, insanın kendi kendini onarması, hücrelerine varıncaya kadar şahlanması, köpürmesi tabir-i diğerle âdetâ vücudundaki rejenerasyon sistemini harekete geçirmesi şarttır. İşte, Rabbe yapılacak olan halis dualar, samimi teveccühler bütün bunları sağlayabilir. Yani insan, bahis mevzuu ettiğimiz konu içinde “Bismillahillezî la yedurru measmihî şey’ün..” dediğinde, bizim anlayamayacağımız, sezemeyeceğimiz bir biçimde, iman, itminan ve moral depolaması olabilir.. ve derken bütün organizma harekete geçebilir.

Benim tahminime göre, yakın bir gelecekte, ilmin daha da ilerlemeler kaydetmesi sayesinde, bu tür duyguların vücutta meydana getirdiği tesir daha net bir biçimde görülebilir. Kim bilir bu

tesiri belki de hepimiz televizyon ekranlarından seyredebiliriz. İşte o zaman, herhalde aşkı, şevki, neşeyi, kederi, duayı biz daha iyi anlarız. Yeni bir bilim mecmuasının yazdığı makaleye göre, nasıl ağaçların yanında savaştan, bombadan bahsedildiğinde yapraklarında kasılmalar, buruşmalar oluyor; öyle de bir gün, mutlaka insan vücudunda duanın, aşkın, kederin meydana getirdiği tesiri tesbit etmek mümkün olacaktır.

3) Zayıf bir hadis-i şerifte Nebiler Serveri (sallallahü aleyhi ve sellem) “Bir insanı üçyüz küsur melek koruyor” buyurur. Buna binaen ben şahsen dualarımda “Cebrail, Mikail, İsrafil, Azrail, hamele-i arş, mukarrabin, kiramen katibîn, hafaza...” der, onları dualarımda hep yâd ederim. İşte bu koruyucu melekler, ihtimal kişinin sebepleri yerine getirmesi şartıyla ve belki de bazıları itibarıyla bu şart da aranmaksızın, o şahsı korumak için hep tetikte bulunuyordur. Bu yaklaşımdan hareketle, bir hususa işaret etmek istiyorum. Bunu sübjektif bir değerlendirme olarak da kabul edebilirsiniz ama defaatla şahit olduğum ve bizzat yaşadığım hadiselerdir. Ben bazen abdestsiz yattığım ya da geçmiş yıllarda -afedersiniz- büyük abdeste sıkışık olduğum durumlarda hiç uyuyamamışımdır. Acaba bu vücuddaki elektrik dengelenmesinin gerçekleşmemesinden dolayı mıdır, yoksa başka bir sebep mi sözkonusudur? Bunlar beni aşan ve kliniklerde vücut enerjisiyle ilgili araştırma yapanların cevaplayabileceği şeylerdir ama yine de öteden beri benim aklıma hep bunlar takılagelmiştir: Acaba, o abdestsizlik durumları hafaza meleklerinin vazifelerini yerine getirmelerine engel mi teşkil ediyor ki, insan bu tazyiklere maruz kalıyor? Bu arada, halk arasında “lohusalık dönemlerinde cinler, periler kadınlara zarar verir” diye yaygın bir kanaatin de var olduğunu hatırlatıp geçelim. Evet, şayet bu kanaat doğruysa, daima abdestsizlik halinde bulunan o kadına şerir mahlûkların nüfuzu daha kolay demektir. Evet, başkaları da siz de bunu herhangi bir klinikte teşhis ve tesbit edemezsiniz. Zira bu olay, sizin fizik dünyanızın dışında bir olaydır. Bu sebeple buna ne X ışınları ile ne röntgenlerle ulaşmanız mümkün değildir. İşte bütün bunlar muvacehesinde bir ihtimal, hafaza meleklerinin insanları koruması belli şartlara bağlanmış ve o şartların yokluğunda onlar, görevlerini yapamıyor ve şer güçler daha rahat insana nüfuz etme imkânını bulabiliyorlar denilebilir.

Onun için, hemen her insanın, izahına çalıştığımız bu üçüncü şık açısından, her sabah ve akşam üçer defa mezkûr duayı okuması, hafaza meleklerinin onu zarar verici şeylerin şerrinden koruması adına bir davetiye anlamını taşıyor olabilir. Nitekim bu hadisin ravilerinden olan Ebân b. Osman felç hastalığına maruz kalıyor. Arkadaşlardan birisi onun bu felçli haline dikkatlice bakınca, Ebân ona: “Niye öyle bakıyorsun?” diye sorar. O da: “Senin rivayet ettiğin hadis.” der. Bunun üzerine Ebân, “Ben o gün bu duayı okumamıştım ve kaderim böyle tecelli etti” diye cevap verir. (İbn-i Mâce)

Duanın fezlekesi “Ve Hüve’s-Semi’u’l Alîm” şeklinde. Alîm ismi Cenâb-ı Hakk’ın her şeyi içine alan, ihata alanı en geniş bir ismidir. Buna göre Allah, Kendi zâtı dahil mevcut olan ve olmayan her şeyi bilir. Zaten bizim “kader” dediğimiz şey de, böylesi muhîl ilme sahip olan bir Zat’ın, mümkünâtın küllî, cüz’î her şeyi planlamasından ibarettir. Yani dünyayı ilgilendiren makro plandaki büyük değerlerden, bir şahsın damar tıkanıklığına varıncaya kadar küllî, cüz’î her şeyi...

“Semî”e gelince, o da yine bir mübalağa sigası olarak, “her şeyi çok iyi işiten” anlamına gelir. Dolayısıyla, her şeyi işiten o Zât, bu mezkûr duayı da işitir. Öyleyse “bu duayı okuyana hiçbir şey zarar veremez” kaydını, “o şahıs fezlekedeki zikredilen Semî” ve Alîm isimlerinin garantisi altındadır” şeklinde anlayabiliriz. Yani dualarımız her şeyi işiten ve bilen tarafından bilinmekte ve işitilmektedir.

Netice itibarıyla, Nebiler Serveri’nden bize intikal eden bu dua, mahiyetini biz anlasak da anlamasak da hükmünü icra etmektedir ve edecektir. Rabbim bizleri bu ve benzeri hakikatlere gönülden inanan ve onu gerektiği şekilde hayatına mâl eden kullarından eylesin... Âmîn. (Prizma-2, s.116-122)

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ، وَبَرَأَ *

Yarattıklarının şerrinden Allah’ın tastamam kelimelerine sığınırım.

İzah: Efendimiz’in çok uzun yıllar çok yakınında bulunma şerefiyle müşerref olmuş Ebû Hüreyre (radiyallahü anh) bu dua hakkında şöyle bir vak’a naklediyor: Allah Resûlü’ne bir adam gelerek gece uyuyamadığını söyledi ve şöyle dedi: “Ey Allah’ın Resûlü! Dün gece beni bir akrep soktu.” Peygamber Efendimiz ona dedi ki: “Sen şayet akşam(ladığında) bu duayı okusaydın o sana zarar veremezdi.

Tirmizî’de geçen rivayette Süheyl ibn Ebî Salih (radiyallahü anh): “Bizim çevremizdeki insanlar bu duayı öğrenmişlerdi ve her akşam okuyorlardı. Bir defasında hizmetçilerden birisini bir akrep soktu. Fakat o cariye hiçbir acı hissetmedi” demiştir.

Ayrıca Efendimiz kendisine gelip de “Beni dün gece bir akrep soktu” diyen bir başka zata: “Eğer akşam bu duayı okumuş olsaydın, o seni sok(a)mazdı” demiştir.

Bu dua ile ilgili olarak hadisin başka rivayetlerinde Efendimiz’in bunlara ilave olarak şöyle buyurduğu da nakledilir: “Her kim bir yerde konakladığında bu duayı okursa, oradan ayrılanı kadar hiçbir şey ona zarar veremez.” (Müslim, Tirmizî, İbn-i Mâce)

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ * هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، الْمَلِكُ

الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ * هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ

الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى، يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ *

Allah’ın rahmetinden kovulmuş şeytanın şerrinden, her şeyi işiten ve bilen Allah’a sığınırım.

Rahman ve Rahîm Allah’ın adıyla.. O, öyle Allah’tır ki, Ondan başka ilâh yoktur.

Görülme-yeni ve görüleni bilendir. O Rahman, Rahîm’dir. O öyle Allah’tır ki, Ondan başka ilah yoktur. Her şeyin hükümdarı Melik, Zatında mukaddes ve münezzeh, fiillerinde her şeyi tertemiz yapan ve her türlü kiri gideren Kuddûs, esenlik veren Selâm, emniyete erdiren Mü’min, her şeyi gözetip koruyan Müheymin, üstün ve galip Azîz, kullarını iradesi istikametine sevk eden Cebbâr, yegane azamet sahibi Mütekebbir’dir. Allah, kendisine şirk koşup durduklarından ve şirk

koşmalarından münezzehtir. O, her şeyi Yaratan, yarattıklarına belli mertebelerden ve süzgeçlerden geçirerek varlık, ahenk ve en güzel şekli verendir. Onundur en güzel isimler.

Göklerde ve yerde ne varsa, Onu tesbih eder. O Azîz'dir, Hakîm'dir.

(Haşr Sûresi, 59/ 22-24)

İzah: Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur: “Her kim sabahleyin üç defa Allah’ın rahmetinden kovulmuş şeytanın şerrinden, her şeyi işiten ve bilen Allah’a sığınırım’ der ve Haşr sûresinin son üç ayetini okursa Allah (celle celâlihü) onun için akşama kadar istiğfarda bulunacak yetmiş bin melek vazifelendirir. O kimse o gün vefat ederse şehit olarak ölmüş olur. Her kim de akşam aynı şekilde yaparsa onun durumu da (sabah okuyan kimsenin ki) gibidir.” (Tirmizî, Müsned, Dârimî)

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ، وَمِنْ شَرِّ

حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ،

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾

De ki: O Allah birdir. Allah, Samed'dir (her şey Ona muhtaç, fakat O, hiçbir şeye muhtaç değildir.) Doğurmamıştır ve doğurulmamıştır. Hiçbir şey Onun dengi olmamıştır.

De ki: Karanlığı yarıp sabahı getiren Rabb'e sığınırım, mahlûkatının şerrinden; Karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden; Dügümlere üfleyenlerin şerrinden; Ve hased ettiği zaman hasetçinin şerrinden.

De ki: Sığınırım insanların Rabbi'ne, İnsanların Meliki'ne, İnsanların İlahı'na, O sinsi mi sinsi vesvese verip duranın şerrinden ki, insanların göğüslerine fısıldar durur, cinlerden ve insanlardan olur.

(İhlas, Felak ve Nâs Sûre-i Celîleleri)

İzah: Sahabe'den Abdullah b. Hubeyb (radiyallahü anhüm ecmaîn) sabah ve akşam bu surelerin üçer defa okunması ile ilgili olarak bizlere şunu naklediyor: Yağmurlu ve karanlık bir gecede bize namaz kıldırması için Allah Resûlü'nü arıyorduk; sonunda O'nu (Efendimiz'i) bulduk. Bana: “Namaz kıldınız mı?” diye sordu. Ben bir şey söylemedim. Sonra tekrar: “Söyle” dedi. Ben yine bir şey söylemedim. Sonra yine: “Söyle” dedi. Ben: “Ne söyleyeyim, ya Resûlallah?” dedim. “Sabah-akşam üç defa, Kulhüvallahü ahad ve muavvizeteyni (Felak ve Nâs Sureleri) oku. Bu senin için herşeye bedeldir.” buyurdu. (Herşeye bedeldir demek, yani seni her türlü kötülükten ve olumsuz şeylerden korur, demektir. Avnü'l-Ma'bûd) (Ebû Davud, Tirmizî)

﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ. وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ. يُخْرِجُ

الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ❁

Akşama girer ve sabaha ererken Allah'ı tesbih edin. Göklerde ve yerde, geceye girildiğinde de, öğleye ulaştığınızda da hamd, Ona mahsustur. Ölüden diriyi çıkarıyor; diriden de ölüyü çıkarıyor ve ölümünden sonra da yeri diriltiyor. Siz de (topraktan) işte böyle çıkarılacaksınız.

(Rum Sûresi, 30/17-19)

İzah: Peygamber Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) Ebû Davud'un Süneninde geçen bir hadis-i şeriflerinde: "Kim bu ayetleri sabahleyin okursa o gün kaybettiğine nail olur. Kim de akşam okursa o gece kaybettiği şeyi elde eder. (Yani, o günde ve gecede kaçırdığı evrad ü ezkâr ve benzeri hayırlardan hâsıl olacak sevap kendisine bağışlanır. Bu yorum Sünen-i Ebî Davud şerhi Avnû'l-Ma'bûd'da geçmektedir.)

Ahmed ibn Hanbel'in Müsned'inde geçen bir hadis-i şeriflerinde ise bu hususla alakalı Efendimiz şöyle buyumuştur: "Size, Allah'ın niçin Hazreti İbrahim'i 'Halîlim!' diye isimlendirdiğini söyleyeyim mi? Çünkü Hazreti İbrahim her sabah ve her akşam Cenab-ı Hakk'ı (yukarıdaki ayetleri) söyleyerek tesbih ederdi." (Ebû Davud, Müsned)

اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ ❁

Allahım! Senin inayetinle sabahladık, Senin inayetinle akşamladık, Senin inayetinle yaşar, Senin izninle ölürüz ve dönüş Sanadır.

İzah: Kütüb-ü Sittenin dördünde birden bazı nüans farklılıklarıyla yer alan bu hadis-i şerif hakkında Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem): "Sizden her kim sabaha ererse bu duayı okusun ve yine hanginiz akşama ulaşırsanız bu duayı okuyun" buyurmuştur. (Tirmizî, Ebû Davud, İbn-i Mace, Müsned)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ❁

Hamd, bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a mahsustur. Dönüş, Onadır.

İzah: Bu hadis-i şerîf de pek çok sahih hadis kitabında yer almıştır. Bu hadisi Efendimiz'den rivayet eden Ebû Zerr ve Huzeyfe ibn Yemân Hazretleri, Peygamber Efendimiz'in her sabah uykusundan uyandığında bu duayı okuduğunu nakletmişlerdir. (Buharî, Müslim, Kitabü'z-Zikr, İbn-i Mace, Müsned, Müsned)

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ لَا شَرِيكَ لَكَ ❁ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَشْتَغِفُكَ لِذَنْبِي وَأَسْأَلُكَ رَحْمَتَكَ ❁ اللَّهُمَّ زِدْنِي عِلْمًا وَلَا تَرُغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ❁

Senden başka ilah yoktur. Senin ortağın da bulunmaz. Seni tenzih ederim. Allahım!

Günahımı bağışlamamı diler ve rahmetini dilenirim. Allahım! İlmimi artır ve bana hidayet verdikten sonra kalbimi kaydırma; katından bana rahmet lütfet; şüphesiz ki Sen, çok lütufkârsın.

İzah: Peygamber Efendimiz'in hayatının büyük bir kısmına, gecesine ve gündüzüne birden şahit olan ve sahabenin en ileri gelenlerinden Hazreti Aişe validemizin bize haber verdiğine göre Efendiler Efendisi bu duaları hiç terk etmez; uyandığında mutlaka okurdu. (Ebû Davud)

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ ،
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ * اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلٰى سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ وَعَلٰى
آلِ سَيِّدِنَا اِبْرَاهِيْمَ، اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ *

Allahım! Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in ailesine; Efendimiz İbrahim'e ve Efendimiz İbrahim'in ailesine salât ettiğin gibi salât et. Şüphesiz Sen, her bakımdan hamde layık ve şanı şüce olansın. Allahım! Efendimiz İbrahim'e ve Efendimiz İbrahim'in ailesine bereket ihsan ettiğin gibi, Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in ailesine de bereket ihsan et. Şüphesiz Sen, her bakımdan hamde layık ve şanı yüce olansın.

İzah: Kâinatın Medâr-ı İftiharı, Efendiler Efendisi'ne çokça salât ü selâm okunmasının fazileti ile alakalı olarak bize kadar ulaşan pek çok rivayetin yanında Ebu'd-Derdâ (radiyallahü anh)'dan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (aleyhissalâtü vesselâm) şöyle buyurmuştur: "Her kim sabahleyin ve akşamleyin bana onar defa salât ü selâm okursa, kıyamet gününde benim şefaati gelir onu bulur." (Mecmaü'z-Zevâid, Et-Tergîb ve't-Terhîb, Feyzu'l-Kadîr)

Not: Efendiler Efendisi'ne hiç şüphesiz sayılamayacak kadar değişik ifadelerle salât ü selâm getirilebilir. Fakat Hocaefendi'nin de dua mecmuasına aldığı ve bizim her namazımızda okuduğumuz bu salât ü selam, Peygamberimizin bizzat hadis-i şeriflerinde okunmasını tavsiye ettiği en câmi salât ü selâmdır.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَصْبَحْتُ اَشْهَدُكَ وَاَشْهَدُ حَمَلَةَ عَرْشِكَ وَمَلَائِكَتَكَ وَجَمِیْعَ خَلْقِكَ، بِاَنَّكَ اَنْتَ اللهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ وَاَنْ
مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ *

Allahım! Senden başka ilah olmadığına ve Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem)'in Senin kulun ve Resûlün olduğuna; Seni, hamele-i arşını, meleklerini ve bütün mahlûkatını şahit tutarak sabahladım.

İzah: Hazreti Enes b. Malik (radiyallahü anh)'tan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm) şöyle buyurmuştur: "Her kim sabah kalktığında yukarıdaki duayı okursa, o gün (şöyle-böyle) kendisine bulaşan (küçük) günahlar affedilir. Her kim de akşama erdiğinde okursa, o gece işlediği (küçük) günahlar affolunur. Avnü'l-Ma'bûd isimli hadis şerhinde bu hadîs-i şerifte 'günah' lafzının mutlak olarak zikredilmesinin duanın daha fazla okunmasına teşvik için olduğu ifade edilmiştir.

Yine bu mübarek dua ile alakalı başka bir rivayette Peygamberimiz'in şöyle söylediği nakledilmiştir: "Kim bu duayı sabah ve akşam bir defa okursa, Allah (celle celâlühû) onun vücudunun dörtte birini; iki defa okursa yarısını; üç defa okursa dörtte üçünü ve dört defa okursa tamamını Cehennem ateşinden azâd eder." (Ebû Davud)

Sonsuz Nur'da bu dua Efendimiz'in sabah kalkınca okuduğu dualara bir misal olarak getirilmiştir. Şöyle anlatılıyor:

O'nun sabah olunca dudakları şu duâ ile ıslanırdı: “Allahım ben, şunu ikrar ederek sabahladım; Seni, arşının hamelelerini, meleklerini ve bütün mahlûkâtı şahid tutuyorum ki, Sen kendisinden başka ilâh olmayan Allah'sın ve Muhammed (aleyhisselâm) Senin kulun ve Resûlündür.”

Şahit tutuyor ve onları konuşturuyorum. Ağaçların hemhemesini, yaprakların demdemesini, suların şırıltı, şakırtı ve çağlamasını, kendi şehadetime katıyor, senfoniden yükselen bir ses gibi gürül gürül bütün bunları sana takdim ediyorum.

Efendimiz'in bu takdimi, şuur ve idrakinin vüs'ati, derinliği ve Hakla olan münâsebeti ölçüsündedir. Aynı cümleleri söylemiş olsa da bir başkası aynı keyfiyeti aynı derinliği yakalayamaz.

Efendimiz, bütün varlığı, husûsiyle Allah'a (celle celâlühû) en yakın melekleri ve varlığa nezaret eden sekene-i semavatı kendisine şahid tutmakta.. ve Cenâb-ı Hakk'a takdim edeceği hamdini, onların soluklarına katıp öyle takdim etmektedir. Biz, Efendimizin duâsına, meleklerin soluklarıyla girmesinden şunu anlıyor ve şunu hissediyoruz ki, büyüklerin kapıları çalınırken, evvela tokmağa dokunacak bir el aranmalıdır.. O'nun içindir ki, büyük feraset adamı Hazreti Ömer (radıyallahü anh), Medine'de kıtlık olunca, Hazreti Abbas (radıyallahü anh)'ı elinden tutup bir tepeye çıkarmış ve o elleri havaya kaldırarak duâ etmişti.. Duâsında da şöyle yalvarmıştı: “Allahım şu Sana kalkan eller, Senin Habibinin amcasının elleridir. Bu el hürmetine yağmur ver!” Ve daha el aşağıya inmeden şakır şakır yağmur inmeye başlamıştı.” Bu bir Ömer (radıyallahü anh) ferasetidir ve dersini, Efendimiz'in duasına ve yakarışlarına meleklerin soluklarını katmasından almıştır.

Asrımızın Büyük Çilekeşi de aynı şuurla şöyle dua eder:

“Allahım! Günahlar dilimi tuttu, ma'siyetimin çokluğu beni hacil etti. Ve ben, Senin rahmet kapını, Şeyh Abdülkâdir Hazretleri'nin sesi ve soluğu ile çalışıyorum.”

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ، وَمِنْكَ وَإِلَيْكَ * اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ مِنْ قَوْلٍ أَوْ حَلَفْتُ مِنْ حَلْفٍ أَوْ نَذَرْتُ مِنْ نَذْرٍ أَوْ عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ، فَمَشِيتُكَ بَيْنَ يَدَيِّ ذَلِكَ كُلِّهِ، مَا شِئْتُ كَانَ وَمَا لَمْ تَشَأْ لَمْ يَكُنْ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * اللَّهُمَّ مَا صَلَّيْتُ مِنْ صَلَاةٍ فَعَلَى مَنْ صَلَّيْتُ، وَمَا لَعَنْتُ مِنْ لَعْنٍ فَعَلَى مَنْ لَعَنْتُ، إِنَّكَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، تَوْفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحَقِيقِي الصَّالِحِينَ * اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَبَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَلَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَشَوْقًا إِلَى لِقَائِكَ، مِنْ غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ أَوْ أَغْتَدِيَ أَوْ يُغْتَدَى عَلَيَّ، أَوْ أَكْسِبَ خَطِيئَةً أَوْ ذَنْبًا لَا يُغْفَرُ * اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، فَإِنِّي أَعْهَدُ إِلَيْكَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَشْهَدُكَ وَكَفَى بِكَ شَهِيدًا * إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، لَكَ الْمُلْكُ وَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ، وَأَشْهَدُ أَنَّ وَعْدَكَ حَقٌّ وَلِقَاءَكَ حَقٌّ وَالسَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا، وَأَنَّكَ تَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ، وَأَنَّكَ إِنْ تَكَلَّمْتَ إِلَيَّ نَفْسِي تَكَلَّمْتَ إِلَيَّ ضَعْفٌ وَعَوَظَةٌ وَذَنْبٌ وَخَطِيئَةٌ. وَإِنِّي لَا أَتَّقِي إِلَّا بِرَحْمَتِكَ، فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهَا، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ *

Buyur Allahım buyur; emrine geldim. Hayır Senin elindedir; Senden gelir ve yine Sana döner. Allahım! Bir söz söylemiş, bir yemin etmiş, bir nezir yapmış veya bir amel işlemiş olmayayım ki, hepsini Sen önceden dilemiş olmayasın. Neyi ki diledin, o olmuştur; olmamasını dilediğin şey de olmamıştır. Güç ve kuvvet ancak Sendendir; şüphesiz Senin her şeye gücün yeter. Allahım! Yaptığım her dua, Senin rahmet ettiğin, ettiğim her lanet de Senin lanet ettiğin kimsenin üzerine olsun. Sen, dünyada ve Ahiret'te benim dostum ve velimsin; beni Müslüman olarak öldür ve salih (kul)ların arasına ilhak buyur. Allahım! Senden, muzır bir şeye ve saptırıcı bir fitneye uğramaksızın, kazaya rıza, ölümden sonra rahat bir hayat, cemâline bakma lezzeti ve Sana kavuşma şevki istiyorum ve zulmetmekten ya da zulme uğramaktan, düşmanlık etmekten veya düşmanlığa maruz kalmaktan, hata işlemekten veya bağışlanmayacak bir günaha girmekten Sana sığınırım. Gökleri ve yeri yaratan, gayb ve şehadet alemini bilen, celâl ve ikram sahibi Allahım! Sana şu dünya hayatında söz veriyor ve Seni şahid tutuyorum. Sen, şahid olarak yetersin. Ben şehadet ederim ki, Senden başka ilah yoktur; birsin, ortağın bulunmaz; mülk Senindir, hamd Sana mahsustur. Sen her şeye gücü yetensin. Ve yine şehadet ederim ki, Muhammed (sallallahü aleyhi ve sellem) Senin kulun ve Resûlüdür. Vaadinin hak, Senin huzuruna çıkmanın da hak olduğuna, Kıyamet saatinin geleceğine –bunda hiç şüphe olmadığına– ve kabirdekileri dirilteceğine de şehadet ederim. Beni nefsimle başbaşa bırakırsan, (bu takdirde) beni zaafa, muhtaçlığa, günaha ve hataya itmiş olursun. Ben ancak Senin rahmetine güveniyorum; günahlarımın hepsini bağışla, zira günahları ancak Sen bağışlırsın.

Tevbemi kabul et, zira Sen, tevbeleri kabul eden ve çok merhametli olansın.

İzah: Ashab-ı kiramın ileri gelenlerinden Hazreti Zeyd b. Sabit (radiyallahü anh)'ın Peygamberimiz'den rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Allah Resûlü (aleyhissalâtü vesselâm) Hazreti Zeyd'e bu duayı öğretmiş ve ailesine de öğretip sürekli okumalarını temin etmesini istemiştir. Efendimiz Hazreti Zeyd'e, “Her gün sabahladığında bu duayı oku” demiştir. Efendimiz'in arkadaşlarından birisine bir duayı öğrettikten sonra ondan başkalarına da öğretmesini istemesi hem duanın hem de ihmal edilmeden sürekli okunmasının ehemmiyetine işaret etmesi açısından önemli olsa gerektir. (Müsned)

Bu duada geçen “fâtır” kelimesi ile ilgili Sonsuz Nur'da şu önemli konulara dikkat çekilmiştir:

Allah Resûlü'nün sabah yaptığı dualar arasında şu da vardır: “Ey semâvât ve yeri yaratan, gayb ve şehâdet âlemini bilen, celâl ve ikram sahibi Allahım. Sana şu dünya hayatında bağlılığımı ilân ediyor ve Sen'i buna şahit tutuyorum, Sen şahit olarak yetersin.” Bu duâda

“Fatır” isminin kullanılması manidardır. Çünkü aynı kelimenin müradifi olan - الْبَارِئُ - الْخَالِقُ - “Fatır” denmekle şu manalar kasd olunmuştur: “Gökleri ve yeri fitrata göre yaratan, onları fitrat kanunlarına açık hâle getiren Sensin. Bu fitrat kanunları içinde, tıbbın, fiziğin, kimyanın, astrofiziğin, astronominin, hep kendilerine göre kanunları vardır. Sanki her sabah bu kanunlar yenileniyor ve varlığa açık hale geliyorlar. Bunlara, bu düzeni ve bu temiz çehreyi veren Sensin!”

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّوْمَ وَالْيَقَظَةَ * الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بَعَثَنِي سَالِمًا سَوِيًّا * أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *

Uykuyu ve uyanıklığı yaratan Allah’a hamdolsun. Beni sağ-salim ve her uzvum yerli yerinde diriltir Allah’a hamdolsun. Şehadet ederim ki, Allah ölüleri diriltir ve O her şeye gücü yetendir.

İzah: Hazreti Ebû Hureyre (radiyallahü anh)’ın rivayet ettiği bir hadis-i şerifte yukarıda geçen dua(lar) ile ilgili olarak Efendimiz (aleyhi ekmelü’t-tehâyâ), “Kim uykudan uyandıgı zaman bu duayı okursa duasını bitirdikten sonra Cenab-ı Allah, ‘Benim kulum doğru söyledi’ diye mukâbelede bulunur” demiştir. Böylece Efendimiz, okuduğumuz takdirde bizleri Cenab-ı Allah’ın tasdikine mazhar kılabilcek bir duayı bizlere hediye etmiş oluyor. (El-Firdevs bime’sûri’l-Hitâb)

أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْكَبَرِيَاءُ وَالْعَظَمَةُ لِلَّهِ، وَالْخَلْقُ وَالْأَمْرُ وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَمَا يَسْكُنُ فِيهِمَا لِلَّهِ وَحْدَهُ * اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ اَوَّلَ هَذَا النَّهَارِ صَلَاحًا وَاَوْسَطَهُ فَلَاحًا وَاٰخِرَهُ نَجَاحًا * اَسْأَلُكَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ *

Biz de, bütün mülk de, azîz ve celîl olan Allah’a ait olarak sabahladık. Hamd, Allah’a mahsustur; büyüklük ve azamet Allah’ındır. Yaratma da, emir de, gece de, gündüz de, gece ile gündüzü mesken tutmuş her şey de yalnızca Allah’a aittir. Allahım! Şu günün evvelini sulh ü salâh, ortasını felâh, sonunu da her bakımdan muvaffakiyetli kıl. Senden dünyanın da, Ahiretin de hayrını istiyorum, ey merhamet edenlerin en merhametlisi!

İzah: Saîd ibn Abdurrahman’ın babası Abdurrahman ibn Ebzâ’dan (radiyallahü anhümâ), onun da Peygamber Efendimiz’den rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Peygamberimiz’in her sabah kalktığında mutlaka bu duayı okuduğu ifade edilmiştir. (Mecmau’z-Zevâid, İbn-i Ebî Şeybe)

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَصَلْعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ *

Allahım! Tasadan ve hüzünden Sana sığınırım; acizlikten ve tembellikten de Sana sığınırım; korkaklıktan ve cimrilikten yine Sana sığınırım; borca mağlup olmaktan ve düşmanların kahrından da yine sana sığınırım.

İzah: Ashab-ı kiramın önde gelenlerinden Saîd el-Hudrî (radıyallahü anh) yukarıda mezkûr dua hakkında bize bir vak'a nakleder: Bir gün Peygamber Efendimiz mescide teşrif buyurduğunda Ensar'dan ismi Ebû Ümâme olan bir zatın mescidde oturduğunu görür. Peygamberimiz ona: “Ya Ebâ Ümâme! Namaz vakti olmadığı halde seni mescidde tutan sebep nedir?” diye sorar. O da Efendimiz'e: “Ey Allah'ın Resûlü! Çok tasam var ve bir de borçlar bir türlü yakamı bırakmıyor” diye cevap verdi. Efendimiz de Ebû Ümame'ye: “Sana bir dua öğreteyim; onu okuduğun zaman bütün tasaların dağılsın ve Cenab-ı Allah senin bütün borçlarını ödesin (Seni borçlarını ödemeye muvaffak kılsın), istemez misin?” dedi. “Çok isterim ey Allah'ın Resûlü” diye cevapladı Ebû Ümame (radıyallahü anh). Peygamberimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) ona yukarıdaki duayı öğretti ve “bu duayı sabahleyin ve akşama erdiğinde oku” buyurdu. Ebû Ümame diyor ki: “Ben bana emredileni emredilen şekilde yaptım; Cenab-ı Allah da bütün tasalarımı giderdi ve (Allah'ın izniyle) bütün borçlarım kapandı. (Ebû Davud)

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in bu duasıyla alâkalı M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Prizma-3 adlı eserinde geçen bölümü aynen buraya almakta fayda mülâhaza ediyoruz. Müellif, Peygamber Efendimiz'in Ebû Ümame hazretlerine tavsiyesini duaların aynı zamanda bir hedef gösterdiğine bir misal olarak getiriyor ve şunları söylüyor:

Yaptığımız duaların aynı zamanda bizlere bir hedef tayin etmesi ile alâkalı iki misal arz etmek istiyorum. Bir; Allah Resûlü (sallallahü aleyhi ve sellem) bir gün mescidde Ebu Ümame el-Bâhilîyi, gayet sarsık bir şekilde otururken görür. Sebebini sorduğunda “fakirlik” cevabını alır. Bunun üzerine Hazreti Peygamber (aleyhissalâtü vesselâm) ona şu duayı öğretir: Mealen “Allah'ım tasadan ve hüzünden, tembellikten ve acizlikten, korkaklıktan ve cimrilikten, borç altında ezilmekten ve insanların bana galebesinden Sana sığınırım.” Bu cümleleri tek tek ele alarak, fakirlikle ilgisini veya insana hedef göstermesini birlikte inceleyebiliriz:

“Allahım! Tasadan, gamdan, hüzünden Sana sığınırım”; şimdi tasa, gam ve hüzünden Allah'a sığınan bir insan, -afedersiniz- gidip yan gelip yatar mı? Tasa ve hüzne sevkedecek şeylere kendini hiç kaptırır mı? Aksine kalkar, bunlardan kurtulmanın yollarını mı araştırır?

“Tembellikten ve acizlikten Sana sığınırım”; fakirlik deyip bir kenarda -velev ki bu mescid, hatta mescid-i nebevî bile olsa- oturmak ve elâlemin avucuna bakmak tembellik ve acizlik değil midir?

“Korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım” ve son olarak “borç altında kalmaktan ve insanların baskısından (galebesinden) Sana sığınırım.” Görüldüğü gibi bu duanın bütün öğeleri, fakirlikten mescide sığınan bir insana, ondan kurtulma yolları göstermenin yanında aynı zamanda hedef veriyor. Artık bu safhada kula düşen dua ettiği şeyleri fiiliyata dökmekten ibarettir.

İkinci misal; çocuk iken başımdan geçen bir olaydır: Babam bana, “Gece ikibin defa Nasr suresini okuyan, Hazreti Peygamber (aleyhisselam)'ı rüyasında görür.” demişti. Çocukça kalbimle buna inandım ve o gece ikibin defa Nasr suresini okudum, öyle yattım. O gün, bu okuma işi, sabaha kadar sürseydi, yine okurdum. Çünkü benim Resûlüllah'ı görme iştiyakım,

değil bir geceyi, belki yüzlerce geceyi feda ettirecek çaptaydı. Demek insan, bir şeye dilbeste ise onu elde etme yollarını mutlaka araştırmalıdır.

Hâsılı, güzel ahlâkın unsurları ile bezenmeyi kavlen isteme kadar, onları hayata geçirmede yapılması gerekli olan fiiller de çok önemlidir. Bu ikisi, bir bütünün parçalarından ibarettir.. ve dua, birçok açıdan yeri başka bir şeyle doldurulamayacak önemli bir hadisedir.

أَضْبَحْنَا وَأَضْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَإِلَيْهِ التُّشُورُ * اَللّٰهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّهِ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ *

Biz de, bütün mülk de Allah'a ait olarak sabahladık; O'nun ortağı yoktur; ondan başka ilah yoktur ve dönüş O'nadır. Gökleri ve yeri belli bir sistemde yaratan, gayb ve şehadet âlemini bilen, her şeyin Rabbi ve Sahibi olan Allahım! Şehadet ederim ki, Senden başka ilah yoktur.

Nefsimin ve şeytanın şerrinden, onun ağından, nefsimde bir kötülük yüklemekten veya bir müslümana kötülük dokundurmaktan Sana sığınırım.

İzah: İmam Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde geçen bir hadîs-i şerifte, tabîin'den Ebû Raşid el-Hubrânî (radiyallahü anh) şunları naklediyor: Abdullah ibn Amr ibn'l-Âs'a gelerek, "Bana Allah Resûlü'nden duyduğun bir şey söyle" dedim. O da cebinden bir "sahîfe" çıkararak, "bu Allah Resûlü'nün bana verdiği bir şeydir" dedi. Ben de alıp baktım; o sayfada şunlar yazıyordu. Hazreti Ebû Bekir (radiyallahü anh) Peygamberimiz'e gelerek 'Ya Resûlallah! Bana sabah ve akşam okuyabileceğim bir dua öğret' dedi. Allah Resûlü de ona (yukarıda geçen) bu duayı öğretti. (Müsned, Tirmizî, Ebû Davud)

يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ، أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ، وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ *

Ya Hayy u ya Kayyûm! Rahmetin hürmetine Senden yardım diliyorum; her halimi ıslah et ve göz açıp kapayıncaya kadar olsun beni nefsimde bırakma.

İzah: Hâkim en-Neysâbü'rî'nin Müstedrek'inde yer alan bir hadîs-i şerifte Abdullah b. Mes'ûd Hazretleri Peygamberimizin bir sıkıntı ve tasayla karşılaştığında bizzat kendisinin bu duayı okuduğunu söylemiştir. Ayrıca, aynı eserde geçen başka bir rivayette, Enes b. Malik (radiyallahü anh) şunları nakleder: "Allah Resûlünü (sevgili kızı) Fatıma'ya şunları söylerken işittim: 'Ey Fâtıma! Seni, sana tavsiye ettiğim (yukarıda geçen) şu duayı okumaktan hiç bir şey alıkoymasın. Onu sabah ve akşam oku!'" (El-Müstedrek)

Fethullah Gülen Hocaefendi, Prizma-1 adlı eserinde bu duanın ehemmiyetini ve çok tekrar edilmesinin faziletini şöyle dile getiriyor:

Yaptığımız işler ve elde edilen başarılar ölçüsünde mahviyet ve ibadetlerimiz artmalıdır ki, kendi kendimizin altında kalıp ezilmeyelim. İmam Rabbanî, bir yerde kendine köpek pâyesi bile vermez; hatta eşek bile olmadığını söyler. Bu mülâhaza ruhlarımızda perçinlenmeli ve her zamanki halimiz olmalıdır. Efendimiz (aleyhi ekmelü't-tehâyâ), sabah-akşam duaları arasında ve

başını tevbe için secdeye koyduğu anlarda: “Yâ Hayyu yâ Kayyûm, birahmetike esteğîs, eslihli şe’nî kullehu ve lâtekilnî ilâ nefsî tarafete ayn”; yani, “Yâ Hayyu yâ Kayyûm, Senin rahmetini dilerim. Bütün ahvâlimi ıslah eyle ve göz açıp kapayıncaya kadar olsun, beni nefsimle başbaşa bırakma” der ve duâ duâ yalvarırdı. Biz de bu duâyı çok tekrar etmeli ve bir an için olsun nefsimizin insafsızlığıyla baş başa kalmamalıyız.

اللَّهُمَّ أَنْتَ أَحَقُّ مِنْ ذِكْرٍ وَأَحَقُّ مِنْ عُبْدٍ وَأَنْصَرُ مِنَ ابْتِغَايِ وَأَرْأَفُ مِنْ مَلِكٍ وَأَجْوَدُ مِنْ سُيْلٍ وَأَوْسَعُ مَنْ أَعْطَى، أَنْتَ الْمَلِكُ لَا شَرِيكَ لَكَ وَالْفَرْدُ لَا يَدَّ لَكَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَكَ لَنْ تُطَاعَ إِلَّا بِإِذْنِكَ وَلَنْ تُغْصَى إِلَّا بِعِلْمِكَ. تُطَاعُ فَتَشْكُرُ وَتُغْصَى فَتَغْفِرُ، أَقْرَبُ شَهِيدٍ وَأَذْنَى حَفِيزٍ، حُلْتَ دُونَ الثُّفُوسِ وَأَخَذْتَ بِالنَّوَاصِي وَكَتَبْتَ الْآثَارَ وَنَسَخْتَ الْآجَالَ. أَلْقُلُوبَ لَكَ مُفْضِيَةً وَالْبَسِرُ عِنْدَكَ عَلَانِيَةً، الْحَلَالُ مَا أَحَلَلْتَ وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمْتَ وَالِدَيْنِ مَا شَرَعْتَ وَالْأَمْرُ مَا قَضَيْتَ وَالْخَلْقُ خَلَقَكَ وَالْعَبْدُ عَبْدُكَ وَأَنْتَ اللَّهُ الرَّؤُفُ الرَّحِيمُ * أَسْأَلُكَ بِتَوَرِّ وَجْهِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ لَهُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَبِكُلِّ حَقٍّ هُوَ لَكَ وَبِحَقِّ السَّائِلِينَ عَلَيْكَ أَنْ تُقِيلَنِي فِي هَذِهِ الْغَدَاةِ وَفِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ وَأَنْ تُجِيرَنِي مِنَ النَّارِ بِقُدْرَتِكَ *

Allahım! Sen adı anılmaya en layık olansın; ibadet edilmeye ancak Sen layıksın; Sensin yardım istenilenlerin en çok yardım edeni, güç ve saltanat sahiplerinin en şefkatlisi; kapısında birşey dilenilenlerin en cömerdi ve verenlerin en eli açığı. Sensin her şeyin sahibi ve hâkimi; Senin ortağın yoktur; Sensin eşi ve benzeri olmayan yegâne varlık. Senden başka her şey helâke mahkûmdur. Sana, ancak Senin müsaaden ile itaat edilir ve yine ancak malumatın dâhilinde isyan edilir. Sana itaat edilir, karşılığını verirsin, Sana isyan edilir, affedersin. Her şeye en yakın şahit Sen, en yakın koruyucu da Sensin. Nefislerin (arzularının) önüne geçersin ve ense köklerinden yakalarsın. (İnsanların) yaptıklarını yazdın ve ecellerini takdir ettin.

Kalbler Sana akar; gizli Senin yanında ayândır. Helal, Senin helal kıldığın, haram da Senin haram kıldığıdır. Din, Senin teşrî buyurduğun; emir, Senin hükmettiğin; mahlûk, Senin mahlûkun; kul, Senin kulundur. Sen, Raûf ve Rahîm Allah’sın. Göklerin ve yerin kendisiyle parıldadığı, yüzünün nuru hürmetine, Senin olan her bir hak hürmetine ve Senden isteyen kulların hürmetine, Senden beni şu sabah ve şu akşam affetmeni ve kudretinle ateşten korumanı diliyorum.

İzah: Ebû Bekr el-Heysemî’nin Mecmaü’z-Zevâid’inde yer alan bir hadis-i şerifte, Ebû Ümâme el-Bâhilî (radiyallahü anh) Efendimiz’in (aleyhisselâm) her sabah ve her akşam yukarıda zikredilen duayı okuduğunu rivayet etmiştir. (Mecmaü’z-Zevâid)

﴿حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ *

Allah, bana yeter, Ondan başka ilah yoktur. Ona tevekkül ettim; O, Arş-ı Azîm’in Rabbi’dir. (Tevbe Sûresi, 9/129)

İzah: Ebû Davud’un Sünen’inde geçen bir hadis-i şerifte Ebu’d-Derdâ (radiyallahü anh) Efendimiz’in yukarıdaki ayet-i kerîme ile ilgili olarak şunu buyurduğunu nakletmiştir: “Her kim

sabah ve akşam yukarıda geçen ayet-i celileyi yedi defa okursa, ister sadık olarak okusun, isterse kâzib olarak okusun her ihtiyacında Cenab-ı Allah ona kafidir.”

Sünen şerhi Avnü'l-Ma'bûd'da hadisteki 'sadıkan' kaydıyla alakalı olarak, “o kelimelerin manasına tam bir yakînle inanarak, samimi ve ihlaslı olarak”; ‘kaziben’ kelimesiyle ilgili olarak da, “tam duyarak değil de bir âdet olarak tekrarlayarak” yorumları yapılmıştır. ‘Allah ona kafidir’ ‘den murad da, “Allah (celle celâlühû) o kimseyi her türlü yorgunluktan, kederden ve tasadan kurtarır; ona dünya gamı vermez” şeklinde olsa gerektir. Allah doğruyu en iyi bilendir.

رَضِينَا بِاللّٰهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ رَّسُولًا، رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ❁

Rabb olarak Allah’tan, din olarak İslam’dan, Resûl olarak da Hazreti Muhammed (sav)’den razı olduk. Rabb olarak Allah’tan, din olarak İslam’dan, nebî olarak da Hazreti Muhammed’den razı oldum.

İzah: Ebû Davud’un Sünen’inde geçen bir hadîs-i şerifte Efendimiz (aleyhisselam) bu dua ile ilgili olarak şöyle buyurur: “Kim sabah ve akşam bu duayı okursa, onu kendisinden hoşnut etmek Cenab-ı Allah üzerine bir hak olur. Yani, Allah ü Zülcemâl ona o kadar çok sevap verir ki, böylece o kimse Allah’tan razı olur. Bu hususla ilgili olarak Ahmed b. Hanbel’in Müsned’inde geçen bir hadîs-i şerifte ise Efendimiz: “Her kim müezzinin sesini duyduğu zaman bu duayı söylese, onun günahları mağfiret olunur” buyurmuştur. (Ebû Davud, Müsned)

اَللّٰهُمَّ مَا اَصْبَحَ بِيْ مِنْ نِّعْمَةٍ اَوْ بِاَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ وَحْدَكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ فَلَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ ❁

Allahım! Benim üzerimde veya mahlûkatından herhangi biri üzerinde şu sabaha çıkan her nimet ancak Sendendir. Ortağın yoktur; hamd, Sana mahsus şükür de Sana mahsustur.

İzah: Yukarıda geçen şekliyle bu dua İbn-i Recep el-Hanbelî’nin Câmiu’l-Ulûm’unda, Beyhaki’nin Şuabü’l-İman’ında ve benzeri pek çok kaynakta geçmektedir. Bu kaynaklarda geçen rivayetlere bakılacak olursa Peygamber Efendimiz’in bu dua ile alakalı olarak şunu buyurduğu görülür: “Her kim bu duayı sabahleyin okursa, Allah’a karşı o günkü şükür borcunu ifâ etmiş sayılır. Her kim de akşam okursa o gece üzerine borç olan şükrü yerine getirmiş sayılır.” Aynı mealde bir hadis-i şerif benzer bir ifade ile Ebû Davud’un Sünen’inde de geçmektedir. (Camiu’l-Ulûm, Az farkla Ebû Davud)

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ مِنْ فَجْأَةِ الْخَيْرِ وَاَعُوْذُ بِكَ مِنْ فَجْأَةِ الشَّرِّ ❁

Allahım! Senden sürpriz hayırlar diler ve beklenmedik şerhlerden Sana sığınırım.

İzah: Enes b. Malik Hazretlerinin rivayet ettiği bir hadiste Hazreti Enes, Efendimiz (aleyhissalatü vesselâm)’ın (yukarıda geçen) bu duayı hem sabahleyin hem de akşamları okuduğunu söylüyor. Ayrıca Hazreti Enes (radiyallahü anh) şunu ilave ediyor: “Zira insan, sabah ya da akşam karşısına sürpriz olarak neyin çıkacağını bilemez.”

Bu dua ile ilgili olarak Münavî’nin Feyzü’l-Kadîr’inde geçen bir ifadeyi de buraya dercetmek isteriz. Buna göre İbnü’l-Kayyim şöyle demiştir: ‘Her kim bu duayı devamlı okursa, ne kadar faziletli bir dua olduğunu anlar ve pek çok faydasını görür. Bu dua, o kişiye herhangi bir

‘nazar’ın dokunmasına mani olur; eğer herhangi bir ‘nazar’a maruz kalmışsa, o nazarı o kimseden defeder. Bu da o duayı okuyan kulun imanının salâbetine, tevekkülünün derecesine ve kalbinin sağlamlığına göredir. Evet, bu dua okuyanı koruyan bir zırhtır. (Mecmaü’z-Zevâid, Müsned-i Ebî Ya’lâ, Feyzü’l-Kadîr)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَصْبَحْتُ مِنْكَ فِي نِعْمَةٍ وَعَافِيَةٍ وَسَرٍّ، فَأَتَمَّ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ وَعَافِيَتَكَ وَسَرَّكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ❁

Allahım! Şu sabaha Senden gelen bir nimet, afiyet ile ve günahlarım örtülmüş olarak çıktım.

Dünyada ve ahirette üzerimdeki nimetini, afiyetini ve günahlarımı örtmeni tamamla.

İzah: Efendimiz (aleyhisselam)’ın bu dua hakkında bize müjdesi İmam Nevevî’nin Ezkar’ında şu şekilde yer alır: “Kim sabahladığı zaman üç defa: “Allahım! Şu sabaha Senden gelen bir nimet, afiyet ile ve günahlarım örtülmüş olarak çıktım. Öyleyse dünyada ve fihret’te üzerimdeki nimetini, âfiyetini ve günahlarımı örtmeni tamamla.” derse, Allah onu tamamlar. Bunu akşamları söylerse, yine böyle olur.”

رَبِّيَ اللَّهُ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ❁ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ❁ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ عَلَيْنِكَ تَوَكَّلْتُ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ❁ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ❁ إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ❁

Rabbim Allah, tevekkülüm de Allah’adır. Ondan başka ilâh yoktur. Ona tevekkül ettim. O, Arş-ı Azîm’in Rabbi’dır. Yüce ve azamet sahibi Allah’tan başka ilah yoktur. O, ne dilemişse olmuş, olmamasını dilediği şey de olmamıştır. Bilirim ki, Allah’ın her şeye gücü yeter ve Allah, ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Allahım! Sen Rabbimsin, Senden başka ilah yok; Sana tevekkül ettim; Sen Arş-ı Azîm’in Rabbisin. Allah, neyi dilediyse o olmuş, olmamasını dilediği şey de olmamıştır; güç ve kuvvet, yüce ve azamet sahibi olan Allah’ındır. Allahım! Nefsimin ve perçemlerinden tuttuğun her canlının şerrinden Sana sığınırım. “Şüphesiz ki Rabbim dosdoğru yol üzerindedir.”

İzah: Yukarıda zikredilen dualarla alâkalı olarak kaynaklarda bize bir hâdise nakledilmiştir. Rivayete göre sahabe efendilerimizden Hazreti Ebu’d-Derdâ’ya bir adam gelerek: “Ya Eba’d-Derdâ! Evin yandı” der. Ebu’d-Derdâ (radiyallahü anh): “Hayır, yanmadı. Hem öyle bir şey olamaz” der. Bir müddet sonra bir başka zât gelir ve der ki: “Aslında bir yangın vardı fakat senin evine gelince (nasıl olduysa) söndü” der. Ebu’d-Derdâ: “Ben zaten Rabbimin benim evimi yakacağına hiç ihtimal vermem” der. Orada bulunanlar: “Ey Ebu’d-Derdâ! Hayretimizi mûcib oldu: Hem ‘Benim evim yan(a)maz’ dedin. Hem de ‘Ben biliyorum ki, Rabbim yakmaz’ dedin. Ebu’d-Derdâ Hazretleri onlara şunu söyledi: “Ben bir defasında Peygamber Efendimiz’i şöyle söylerken işittim: “Her kim (yukarıda geçen) bu duaları günün başında okursa, akşama kadar ona

bir musibet arız olmaz. Kim de günün sonunda okursa, ertesi sabaha kadar hiçbir musibet ona ulaşamaz.” (Et-Tedvîn fî Ahbâri Kazveyn, Mûsnedü’l-Hâris)

أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ * رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ * رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ * رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ *

Biz de, bütün mülk de Allah’a ait olarak sabahladık. Hamd, Allah’a mahsustur. Başka ilah yoktur, ancak Allah vardır. Onun ortağı yoktur; mülk ve hamd Ona aittir. Onun her şeye gücü yeter. Rabbim! Bugün ve daha sonraki günlerin hayrını Senden ister, bugün ve daha sonraki günlerin şerrinden ise Sana sığınırım. Rabbim! Tembellikten ve ihtiyarlığın dertlerinden Sana sığınırım. Rabbim! Cehennnem’deki ve kabirdeki azaptan Sana sığınırım.

İzah: Sahabe efendilerimizin ileri gelenlerinden Abdullah b. Mes’ud Hazretlerinin bizlere naklettiğine göre Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelü’t-tehâyâ) bu duaları her sabah okurlardı. (Müslim, Tirmizî, Ebû Davud)

اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ * اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ *

Allahım! Bedenime afiyet ver; Allahım! kulağıma afiyet ver; Allahım! Gözüme afiyet ver. Senden başka ilah yoktur. Allahım! Sana sığınırım küfürden ve fakirlikten. Allahım! Sana sığınırım kabir azabından. Senden başka ilah yoktur.

İzah: Sahih hadis kitaplarında geçen bir rivayette bu iki dua ile ilgili olarak şöyle bir nakil yapılmıştır: Tabînin büyüklerinden Abdurrahman bin Ebî Bekre (radiyallahü anh) bir gün babası olan sahabeden Nefî’ bin el-Hâris Hazretleri’ne: “Babacığım! Bu duaları her sabah ve her akşam üçer defa okuduğunu işitiyorum Bunun hikmeti nedir?” diye sorar. Babası da oğluna: “Oğulcuğum, doğru söylüyorsun. Ben Allah Resûlü’nün bu duaları her sabah ve her akşam okuduğunu işittim. Muradım sadece O’nun (aleyhisselam) sünnetini yerine getirmektir.” diye cevap verir. (Mûsned, Ebû Davud)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ أَعْلَمُ * أَنْ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا *

Allah’a hamd ederek O’nu tesbih ederim. Kuvvet ancak Allah’ındır. Yüce Allah her ne dilediyse olmuş, olmamasını dilediği şey de olmamıştır. Biliyorum ki, Allah’ın gücü her şeye yeter ve Allah, ilmiyle her şeyi kuşatmıştır.

İzah: Ebû Davud’un Sünen’inde tabîun tabakasından Abdülhamîd Mevlâ benî Haşim’in naklettiği şöyle bir rivayet yer alır: Benî Haşim’in annesi Peygamber Efendimiz’in kızlarından birinin hizmetinde bulunurken Peygamberimiz’in mübarek kerîmeleri ona yukarıda geçen duayı

öğretmiş ve bu dua ile alakalı olarak şunu söylemiştir: “Babam (Allah Resûlü) bunu bana öğretirdi ve derdi ki: ‘Bu duayı sabahları oku. Her kim bu duayı sabahleyin okursa o akşama kadar (belalardan ve hatalardan) korunur. Her kim de akşam okursa sabaha kadar Allah’ın sıyaneti altında olur. (Ebû Davud)

أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ وَكَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى مِلَّةِ أَبِيْنَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ❁

İslam fitratı ve ihlas (tevhid) kelimesi ile Peygamberimiz Hazreti Muhammed (s.a.v)’in dini üzerinde ve müşriklerden olmaksızın Hakk’a yönelen ve Müslüman olan atamız İbrahim (aleyhisselam)’ın milletinden olarak sabaha erdik.

İzah: Sahabe-i güzîn efendilerimizden Abdurrahman ibn Ebzâ (radıyallahü anh)’ın bize naklettiğine göre Fahr-i Kainat Efendimiz (aleyhisselam) sabaha çıktığında mutlaka bu duayı okurdu. (Müsned, Darimî)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْهَرَمِ وَسُوءِ الْكِبَرِ وَفِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ ❁

Allahım! Tembellikten, kocamaktan, ihtiyarlığın dertlerinden, dünyanın fitnesinden ve ahiret azabından Sana sığınırım.

İzah: Abdullah bin Mes’ud Hazretlerinin bize naklettiğine göre Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelü’t-tehâyâ) bu duayı her sabah okurlardı. (Müslim)

أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ❁ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ فَتَحَهُ وَنَصَرَهُ وَنُورَهُ وَبَرَكَتَهُ وَهُدَاهُ
وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيهِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ ❁

Biz de, bütün mülk de, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a ait olarak sabahladık. Allahım! Senden bugünün hayrını, fethini, yardımını, nurunu, bereket ve hidayetini istiyor, bugünde ve bundan sonraki günlerde olanların şerrinden Sana sığınıyorum.

Ebû Davud’un Sünen’inde geçen bir hadîs-i şerifte Efendimiz’in ashabına: “Sizlerden hanginiz sabaha ulaşırsa mutlaka bu duayı okusun; akşam olduğunda da (duadaki sabah yerine akşam diyerek) yine mutlaka bu duayı okusun.” dediği rivayet edilmiştir. (Ebû Davud)

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ❁ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ❁ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي ❁ اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَامْنِ رَوْعَاتِي ❁ اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي ❁

Allah’tan başka ilah yoktur. Allah büyüktür; başka ilah yoktur, ancak Allah vardır. Allah’tan başka ilah yoktur; Onun ortağı bulunmaz. Allah’tan başka ilah yoktur; Hamd ve mülk Ona

mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur; havl ve kuvvet ancak Allah'ın elindedir. Allahım! Dünyada ve Ahirette Senden afiyet istiyorum. Allahım! Dinimde ve dünyamda, ailemde ve malımda Senden afv ve afiyet istiyorum. Allahım! Ayıplarımı ört ve beni korkularımdan emin kıl. Allahım! Önümden ve arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden (gelecek tehlikelerden) beni koru ve ayağımın altından derdest edilmekten de Senin azametine sığınırım.

İzah: Sahih hadis kitaplarında yer alan bu duayı sahabenin seçkinlerinden Abdullah ibn Ömer (radiyallahü anh) bizlere ulaştırmıştır. İbn Ömer Hazretleri: “Allah Resûlü bu duayı hiç terketmez, her sabah ve her akşam mutlaka okurdu” diyor. Ayrıca Enes bin Malik (radiyallahu anh)'ten gelen bir rivayette, Efendimiz'e birisi gelip, “En faziletli dua hangisidir?” diye sormuş, Efendimiz de ‘Allah’tan (celle celâlühû) dünyada ve ahirette afv ü afiyet istediğin duadır’ buyurmuştur. Soruyu tevcîh eden zat sorusunu üç defa tekrarlamış, Efendimiz de hep aynı cevabı vermiştir. Sonunda Efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) o şahsa, “Sana dünyada ve ahirette afv ü afiyet verilirse (zaten) felahı bulmuşsun demektir” demiştir. Yine mevzuyla alakalı olarak Tirmizî'nin Sünen'inde geçen bir rivayette Hazreti Abbas, artık yaşlandığını ve ecelinin yaklaştığını söyleyerek Efendimiz'den üç defa, kendisine Allah katında bir fayda sağlayabilecek bir dua öğretmesini istemiş, Efendimiz de ona “Ey Allah Resûlü'nün amcası! Allah'tan dünyada ve ahirette afiyet iste!” demiştir. Yine aynı eserde geçen ve Enes b. Malik Hazretleri'nden bize nakledilen bir başka rivayette, Resûl-i Ekrem Efendimiz (aleyhi ekmelü't-tehâyâ) ashabına “Ezanla kamet arasındaki dua reddedilmez” deyince, Ashab-ı kiram efendilerimiz “Biz o zaman diliminde nasıl dua edelim?” diye sormuşlar; Efendimiz de onlara “Allah'tan dünyada ve ahirette afiyet dileyin” buyurmuştur. (Ebû Davud, İbn-i Mace, Müsned, Tirmizî)

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih eder ve Ona hamd ederim. Azîm olan Allah, her türlü eksiklikten münezzehtir.

İzah: Hazreti Ebû Hureyre naklediyor: Allah Resûlü (sallallahü aleyhi ve sellem) şöyle buyurdular: “Her kim her sabah yüz defa bu virdi okursa, kıyamet gününde ondan daha kıymetli (sevabı çok) bir şeyle kimse gelemaz.” Buharî, Müslim, Tirmizî ve Neseî'nin rivayetlerinde “Her kim, günde, yüz defa ‘Sübhânallahi ve bihamdihî’ derse, günahları denizlerin köpüğü kadar da olsa afvolunur” şeklindedir. Buraya şu önemli müjdeyi de ilave etmek herhalde çok yerinde olacaktır: Bu çok mübarek vird Buhari ve Müslim'in (radiyallahü anhüm ecmaîn) sahihlerinde de yer alan bir hadîs-i şerifte Efendimiz tarafından şöyle tasvir edilmiştir: “Lisana hafif gelen fakat terazide ağır basan, Allah katında da çok sevimli olan iki kelime vardır. İşte o budur, ‘Sübhânallahi ve bihamdihî, sübhânallahilazîm’ kelimesidir. (Ebû Davud)

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ

Allah her türlü eksiklikten münezzehtir. Hamd, Allah'a mahsustur. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah büyüktür.

İzah: Ümmü Hani' (radiyallahü anhâ) rivayet ediyor: “Bir gün Resûlullah (sallallahü aleyhi ve sellem) benim yanıma uğradı. Ben “Ya Resûlallah! Ben artık yaşlandım. Bana oturduğum yerden yapabileceğim bir iş buyur” dedim. Allah Resûlü şöyle buyurdu: “Yüz defa ‘Sübhanallah’ de. Zira bu İsmailoğulları’ndan yüz köle azat etmene bedeldir. Yüz defa ‘Elhamdülillah’ de. Çünkü bu (eyerli ve yularlı) yüz at üzerinde Allah yolunda cihad etmene karşılık gelir. Yüz defa ‘Allahuekber’ de. Çünkü bu, senin için kurbanlık yüz deve gibidir. Yüz defa da ‘Lâ ilâhe illallah’ de. Zira bunun sevabı yerle gök arasını doldurur. Ve o gün hiç kimse senin bu amelinden daha üstün bir amelle gelemes ancak başka biri de senin gibi yaparsa o hariç. (Müsned)

Bu kelimelerin fazîleti ile alakalı bir başka rivayet İmam Müslim’in sahihinde ve Ahmed bin Hanbel’in müsnedinde geçer. Semure bin Cündüb Hazretleri’nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte de Efendiler Efendisi şöyle buyurur: “Allah’a (celle celâlühû) en sevimli gelen şu dört kelimedir: Sübhanallah, Elhamdülillah, Lâ ilâhe illallah, Allahuekber. Bunlardan hangisi ile başlarsan olur.” (Müslim, Müsned)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صِحَّةً فِي إِيْمَانٍ وَإِيْمَانًا فِي حُسْنِ خُلُقٍ وَنَجَاحًا يَتَّبِعُهُ فَلَاحٌ وَرَحْمَةً مِنْكَ وَعَافِيَةً وَمَغْفِرَةً مِنْكَ وَرِضْوَانًا ❁

Allahım! Senden imanda sıhhat, güzel ahlakla bezenmiş iman, arkasından felah gelecek bir başarı, katından rahmet ve afiyet ve nezdinden mağfiret ve rıza istiyorum.

İzah: Hazreti Ebû Hureyre bu dua ile alakalı olarak şunu rivayet ediyor: “Allah Resûlü, Hazreti Selman (radiyallahü anh)‘a hayırhahlık yaparak bir nasihatla bulundu ve ‘Allah’ın Nebîsi sana bazı kelimeler armağan etmek istiyor. Onları alır, onlarla Rahman olan Allah’tan istekte bulunur, Cenab-ı Hakk’a onlarla el açar ve onlarla dua edersin’ dedi.” (Ve ona yukarıda geçen bu duayı öğretti.) (Müsned)

اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْإِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِي قُلُوبِنَا وَكَرِّهْ إِلَيْنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ وَاجْعَلْنَا مِنَ الرَّاشِدِينَ ❁

Allahım! İmanı bize sevdire ve onu kalblerimizde zinetlendir; küfrü, fıska ve isyanı bize çirkin göster ve bizi rüşde erenlerden eyle.

İzah: Bu dua sahabe efendilerimizden Ubeyd bin Rifaa (radiyallahü anh)‘ın Ahmed bin Hanbel’in müsnedinde ve daha başka hadis kitaplarında bize nakledilen rivayetinde geçmektedir. Rivayete göre Efendimiz Uhud harbi esnasında Mekke’li müşriklerin dönüp gitmeye yüz tuttıkları sırada ashabına “derlenip toparlanın ki, sizinle Rabbime karşı hamd ü sena edeyim” buyurmuştur. Ashab-ı güzîn efendilerimiz de toparlanıp Allah Resûlü’nün arkasında saf tutmuşlar, o zaman da Efendimiz uzunca bir dua îrad buyurmuşlardır. Bu dua işte o uzun duanın bir parçasını teşkil etmektedir. (Müsned, Mu’cemü’l-Kebîr, Feyzü’l-Kadîr)

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ نَفْسًا بِكَ مُطْمَئِنَّةٌ تُؤْمِنُ بِلِقَائِكَ وَتَرْضَى بِقَضَائِكَ وَتَقْنَعُ بِعَطَائِكَ ❁

Alahım! Senden, Seninle itminana ulaşmış, Seninle karşılaşacağına inanan, kazana razı ve verdiği kanaat eden bir nefis istiyorum.

İzah: Kaynaklarda Efendimiz (aleyhissalâtu vesselâm)’ın bu duasıyla alakalı olarak bize kadar ulaşan iki farklı rivayetten birisi ashabın ileri gelenlerinden Hazreti Ebû Hureyre’nin rivayetidir. Ebû Hureyre (radıyallahü anh) şöyle diyor: “Bir defasında Hazreti Ebû Bekir (radıyallahü anh), Allah Resûlü’nden şöyle diyerek bir dua istirham etti: ‘Ey Allah’ın Resûlü! Bana sabah-akşam okuyabileceğim bir dua emir buyursanız da, ben onu her sabah ve her akşam okusam.’ Onun bu istirhamını Efendimiz geri çevirmedi ve ona işte bu duayı tavsiye etti.

Bu dua ile alâkalı diğer rivayet de Hazreti Ebû Ümâme’den bize gelen rivayettir. Ebû Ümâme (radıyallahü anh) Allah Resûlünün sahabe efendilerimizden birisine bu duayı öğreterek okumasını istediğini nakleder. (Feyzü’l-Kadîr, Mu’cemü’l-Kebîr, Tefsir-i İbn Kesîr)

Sonuç

Peygamber Efendimiz’in (aleyhi efdalüssalavât ve etemmütteslimât ve ekmelüttahıyyât) sabah akşam okumuş oldukları nurlu, feyizli, mübarek duaların faziletlerini yine O Efendiler Efendisi’nin kutlu ve bereketli sözleri içinde bulup arzettikten sonra burada Üstad Bediüzzaman hazretlerinin çalışmamızla yakından alâkalı olduğunu düşündüğümüz mühim bir mülahazasına kısaca yer vermek istiyoruz:

Üstad Bediüzzaman Mesnevî-i Nuriye adlı eserinde bütün ibadetlerin Allah’ın emrine ve rızasına baktığını ifade eder. -Burada duanın da hâlis bir ibadet olduğunu bir kere daha hatırlamakta fayda var.- Hazreti Üstad’a göre kulları ibadete sevk eden şey Allah’ın emri; o ibadetlerin neticesi de Hakkın rızasıdır. İbadetlerin semere ve faydaları ise uhrevîdir; ahirete bakar. Fakat bu faydalar hedef olmamak ve kasten istenilmemek şartıyla kendiliğinden hâsıl olursa kulluğa zıt değildir. Üstad “Bunlar belki zayıflar için birer teşvikçi hükmüne geçerler. Böyle hâsiyetli evradı okumak için, zayıf insanlar bir müşevvik ve müreccihe muhtaçtırlar. O faydaları düşünüp, şevke gelip, o evrâdı sırf rıza-yı ilâhî için, ahiret için okusa zarar vermez. Hem de makbuldür.” diyor. Ve ilave ediyor: “Dünyaya ait o faydalar ve menfaatler o ubûdiyete, o virde veya o zikre illet veya illetin bir cüz’ü olsa, o ubudiyeti kısmen iptal eder. Belki o virdi akîm bırakır, netice vermez. İşte bu hikmet anlaşılmadığından çoklar, aktabdan ve selef-i sâlihînden rivayet edilen faydaları görmediklerinden şüpheye düşer, hatta inkar da eder.”

İşte sabah-akşam dualarıyla alâkalı olarak bizzat Efendiler Efendisi’nin mübarek lisanından aktarmaya çalıştığımız faziletleri ve o duaların faydalarına da bu perspektiften bakmak, yani onları sırf Allah rızası için ve Allah Resûlü’nün sünnet-i seniyyesini ihya niyetiyle okumak, onlara terettüp edecek bir kısım semereleri öncelikli olarak nazara almamak gerekiyor. Bizim hâlis dualarımıza Cenab-ı Rabbülâlemîn’in sürpriz bir kısım lütuflarla mukabelede bulunması ise sadece şükürümüzü ve duaya olan iştiafımızı artırmalıdır. Tâ ki, farklı niyet ve düşüncelere girip kazanma kuşağında kaybedenlerden olmayalım.

Cenab-ı Allah bizleri sadece rızasını gözeterek ve emrettiği için kulluk yapan ve sabah-akşam ağzını dua ile açıp dua ile kapatan kullarından eylesin. Âmin!

Mustafa Yılmaz